

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

53-1

BRNO 2012

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 53
Volume 53

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Alice Del Maschio

Software
Software

Adobe InDesign CS5

Fotografie na obálce
Cover Photography

Prusiek, lok. 25. Hrob č. 22, zlato (viz obr. 6. na str. 78)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2012
Náklad 400 ks

Časopis je na seznamu neinpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2012 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

to thank the staff of CHKO, especially RNDr. Antonín Tůma and RNDr. Leoš Štefka for their generosity and support of this project. Special thanks to Mr David Sojka. Also many thanks to all the people who are participating in this research, in particular, all the collaborators and excavation volunteers. The Project is funded from the SoMoPro programme. Research leading to these results has received a financial contribution from the European Community within the Seventh Framework Programme (FP/2007-2013) under Grant Agreement No. 229603. The research is also co-financed by the South Moravian Region and the Department of Anthropology, Masaryk University.

Ladislav Nejman

References

- Abeyratne, M., Spooner, N., Grün, R. and Head, J. 1997:** Multidating studies of Batadomba Cave, Sri Lanka. *Quaternary Science Reviews* 16, 243–255.
- Absolon, K. 1970:** *Moravský kras*. Academia, Praha.
- Dvořák, J. 1965:** Die Geologie der Umgebung der Höhle Pod hradem. In: *Die Erforschung der Höhle Pod hradem 1956–1958*, Anthropos 18 (N.S. 10), Brno, 133–137.
- Gargett, R.H. 1996:** *Cave Bears and Modern Human Origins: The Spatial Taphonomy of Pod Hradem Cave, Czech Republic*. University Press of America, Lanham.
- Knies, J. 1901:** Čtvrtohorní zvířena jeskyně pod hradem u Suchdola na Moravě. *Časopis vlastivědného musejního spolku v Olomouci* 18, 5–12, 50–56.
- Neruda, P., Nerudová, Z. 2011:** The Middle-Upper Palaeolithic transition in Moravia in the context of the Middle Danube region. *Quaternary International* DOI/10.1016/j.quaint.2011.08.035.
- Nerudová, Z., Přichystal, A., Neruda, P. 2012:** Revize nálezů z jeskyně Pod hradem v Moravském krasu. *Archeologické rozhledy* 64, 136–152.
- Skutil, J. 1946:** Moravské prehistorické výkopy a nálezy – oddělení moravského pravěku Zemského muzea 1937–1945. *Časopis Moravského zemského musea, sci. soc.* 33, 45–134.
- Thorne, A., Grün, R., Mortimer, G., Spooner, N.A., Simpson, J.J., McCulloch, M.T., Taylor, L., Curnoe, D. 1999:** Australia's oldest human remains: age of the Lake Mungo 3 skeleton. *Journal of Human Evolution* 36, 591–612.
- Trampler, R. 1898:** Die Burghöhle im Punkwathale in Mähren. *Deutsche Rundschau für Geographie und Statistik* 20/12, 529–538.
- Valoch, K. 1965:** Die altsteinzeitlichen Begehungen der Höhle Pod hradem. In: *Die Erforschung der Höhle Pod hradem 1956–1958*, Anthropos 18 (N.S. 10), Brno, 93–106.

Resumé

Systematický výzkum jeskyně Pod hradem v Pustém žlebu v Moravském krasu odkryl stratigrafický profil s nejméně deseti vrstvami náležícími do období posledního glaciálu. Část profilu spadá do období přelomu středního a mladého paleolitu. Hlavním cílem tohoto výzkumu je zjištění životního prostředí a klimatu této oblasti v období pozdního pleistocénu. Proto byly odebrány vzorky na různé přírodní analýzy včetně pylových zrn, fytolitů, uhlíků a mikrofauny. Geoarcheologické analýzy, zejména mikromorfologie, umožní poznání geneze sedimentů. Stratigrafický profil bude datován několika metodami, konkrétně AMS (Accelerator Mass Spectrometry), OSL (Optically Stimulated Luminescence), uranium-series a ESR (electron spin resonance). Výzkumem byl získán taktéž bohatý soubor osteologického materiálu, ve většině případů ale pouze fragmentů kostí. Vykopané sedimenty byly transportovány z jeskyně do Skalního mlýna, kde byly floatovány a proplaveny přes 2 mm síta. Na vzorky pro mikrofaunu bylo použito 0,7 mm síto a na flotování 0,25 mm síto. Výzkumem byl získán menší počet kamenných artefaktů z různých surovin včetně importovaných ze vzdálených zdrojů. Taktéž byl nalezen miniaturní kostěný korálek s dvěma sériemi příčných zářezů. Předbežné výsledky potvrzují, že zatímco jeskyni poměrně intenzivně využívali jeskynní medvědi, lidé ji navštěvovali jen velmi zřídka.

Projekt byl financován z programu SoMoPro. Výzkum také získal finanční příspěvek Evropského společenství v rámci Sedmého rámcového programu (FP/2007-2013) dle Grantové dohody č. 229603. Výzkum byl dále spolufinancován Jihomoravským krajem a Ústavem antropologie Masarykovy univerzity.

ZBOROVICE (OKR. KROMĚŘÍŽ)

„Kóta 381,0“. Mladý paleolit. Ojedinelé nálezy. Povrchový průzkum.

V roce 2008 byla prostřednictvím povrchové prospekce Z. Schenka a M. Sedláčkové objevena dosud neznámá lokalita na vrcholu táhlého zaobleného hřbetu severně od obce Zborovice, poblíž jižní hranice katastrálního území obce Věžky. Několikaletý průzkum paleolitického osídlení zaměřený na mikroregion Věžického potoka v prostoru Bučovické pahorkatiny (Pělučová Vitošová at al. 2008a) se postupně rozšířil do východní části členité Orlovické vrchoviny situované ve střední části Litenčické pahorkatiny. Nálezy patinované štípané kamenné industrie pocházejí zejména z okolí kóty 381,0 m n.m., která je situována 800 m západně od nejvyššího bodu Medlovské vrchoviny, kterým je zalesněná poloha Troják s nadmořskou výškou 396 m. Geologický podklad lokality je tvořen polymiktními štěrky karpátu terciérního stáří překrytými v pleistocénu sprašemi a sprašovými hlínami (Demek 1987). Geografické souřadnice nálezové polohy mají hodnotu 49°16'3.374"N, 17°17'4.270"E (WGS-84). Soubor čítá pouze 3 artefakty. I přes opakovaně realizované povrchové prospekce v následujících letech se

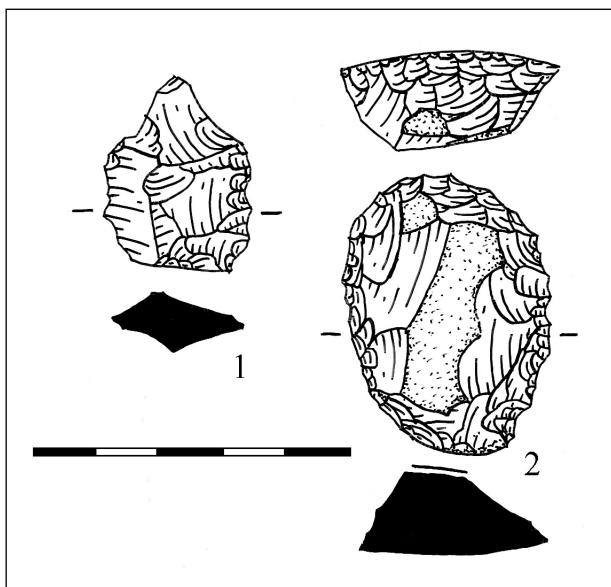
tuto kolekci nepodařilo výrazněji rozšířit. Artefakty byly vyrobeny z místního rohovce typu Troubky–Zdislavice. Technologicky jde o samé úštěpy, z nichž stojí za pozornost dva nástroje. V prvním případě se jedná o drobný úštěp s místní retuší (obr. 11:1). Druhým je strmě retušované škrabadlo na úštěpu, obecně spojované s aurignaciem. Retuš je provedena po celém obvodu nástroje (obr. 11: 2).

Nově zjištěná lokalita je součástí koncentrace paleolitického osídlení na vrcholových plošinách výrazných hřbetů Medlovské vrchoviny či na jejich svazích (Pěluhová Vitošová 2008, 267; Pěluhová Vitošová at al. 2008b, 258-259). Jde o mimořádně exponovanou polohu, ze které se dnes naskýtá dobrý optický pohled přes Zdouneckou brázdou jihozápadním směrem na mladopaleolitické lokality situované na severních svazích Chřibů. Výhledu směrem severovýchodním do údolí Věžického potoka a na pás paleolitických lokalit na hřbetu Bučovické pahorkatiny brání v současné době zalesnění. Z nejbližších prozatím nepublikovaných paleolitických stanic, odkud pochází výrazné kolekce štípané kamenné industrie kulturně se hlásící k aurignacienu, lze uvést dvě nálezové polohy v okolí kóty 374,8 m n.m., v trati „Hambalky“ na katastru obce Medlov u Zborovic a další v okolí kóty 367,2 m n.m. na katastru obce Tetětice. Příspěvek vznikl za podpory projektu „Moravskoslezská škola archeologických doktorandských studií II“ GAČR 404-09-H020.

Zdeněk Schenk, Martina Sedláčková

Literatura

- Demek, ed.1987:** *Zeměpisný lexikon ČSR - hory a nížiny*. Praha.
- Pěluhová Vitošová, L. 2008:** Zdounky (k. ú. Nětčice, okr. Kroměříž). *Přehled výzkumů* 49, 267.
- Pěluhová Vitošová, L., Sedláčková, M., Schenk, Z. 2008a:** Věžky (okr. Kroměříž). *Přehled výzkumů* 49, 262–265.

Obr. 11. Zborovice. Vybrané artefakty. Kreslil. D. Figel'.
Fig. 11. Zborovice. Selected artifacts. Drawn by D. Figel'.

Pěluhová Vitošová, L., Sedláčková, M., Schenk, Z. 2008b: Rataje (k. ú. Popovice, okr. Kroměříž). *Přehled výzkumů* 49, 258–259.

Resumé

A new Paleolithic site was discovered by Z. Schenk and M. Sedláčková within the cadastral territory of Zborovice in autumn 2008. A small collection of 3 artifacts was collected during a surface survey in the field near the 381 m elevation marker, ca 800 m to the west from Troják hill (396 m asl.), which is the highest point of Medlovské Highland. The artifacts are manufactured from patinated Troubky/Zdislavice-type chert. Technologically, this small collection consists of three flakes, two of them were modified as tools. A steeply retouched endscraper (Fig. 11: 2), which is considered to be typical for the Aurignacian period, represents the most significant find.

ŽELEČ (K. Ú. ŽELEČ NA HANÉ, OKR. PROSTĚJOV)
„Holcase“. Počátek mladého paleolitu. Sídliště. Záchraný výzkum, povrchový sběr.

Poloha lokality

Lokalita je situována asi 1,5 km svv. směrem od obce Želeč (okr. Prostějov) v předpolí rozsáhlé pískovny (pískovna Ondratice těžená společností Těžba šterkopísku, spol. s r. o.).

Dějiny výzkumů

Dějiny výzkumů na lokalitě známé jako Ondratice I/Želeč – Velká Začaková, Holcase jsou popsány ve zprávách o výzkumech z předchozích dvou let (Škrdla, Mlejnek 2010, 297; Mlejnek, Škrdla, v tisku) a podrobněji v připravovaném článku o této lokalitě (Mlejnek a kol. v tisku). V roce 2011 zde došlo na základě předchozího sondování (Škrdla, Mlejnek 2010) k vyhloubení 65 m dlouhé a 1 m široké sondy v těžebním pásmu ondratické pískovny. V profilu této sondy bylo identifikováno několik uhlíkových čoček. V prostoru jedné z těchto čoček bylo na haldě objeveno škrabadlo, proto jsme se rozhodli provést zde archeologický výzkum (sonda Zel4a).

V průběhu výzkumu v roce 2010, na kterém spolupracovali také studenti University of Minnesota pod vedením Gilberta Tostevina, došlo k odkrytí plochy 2 x 4 m, na které byla objevena 3 ohniště a několik menších uhlíkových koncentrací. V průběhu výzkumu došlo také k odebrání několika vzorků (Mlejnek et al. 2011). Mikromorfologická analýza vzorku sedimentu, která byla vypracována L. Lisou, potvrdila, že se v případě uhlíkových čoček jednalo o ohniště a ne jen o při požáru přirozeně vzniklé koncentrace uhlíků. Paleobotanická analýza uhlíků z ohnišť prokázala výraznou převahu modřínu, zastoupeny byly ale i uhlíky pocházející z dřeva borovice a jalovce. V průběhu výzkumu došlo také k odebrání uhlíku na radiokarbonové datování. Tento uhlík, který byl odebrán přímo z vrstvy poblíž nálezů kamenného artefaktu, přinesl datum 31 800±400 BP (Poz-37347). Dále byly odebrány D. Nývlttem vzorky na další geologické analýzy.